

RESOLUCIÓ DE LA SINDICATURA DE GREUGES

QUEIXA RELATIVA AL DRET A L'ACCESSIBILITAT I LA INCLUSIVITAT (MANTENIMENT DE L'ESPAI PÚBLIC)

ANTECEDENTS

Descripció dels fets objecte de la queixa

En data 10 de agost de 2022, el ciutadà va presentar una queixa en aquesta Sindicatura en què exposava el següent:

- El 20 de juny de 2022 va posar en coneixement de l'Ajuntament una averia de les escales mecàniques del carrer de l'Alguer.
- Feia uns tres mesos que les escales no funcionaven correctament. En concret, el tram avariats era el del mig dels tres que hi ha.

Actuacions fetes

Admesa a tràmit la queixa, la Sindicatura va iniciar la instrucció de l'expedient. Va estudiar els fets i la legislació aplicable, amb la finalitat de valorar si s'havien aplicat els **principis de bona administració** per a la salvaguarda dels drets fonamentals a la ciutat.

Després d'examinar el contingut de la queixa i la documentació aportada per la persona interessada, es va considerar convenient dirigir-se a l'**Àrea d'Ecologia, Urbanisme, Infraestructures i Mobilitat** per tal de conèixer les intervencions realitzades en relació amb la queixa presentada.

El dia 2 de setembre de 2022, es va sol·licitar a aquest organisme la informació necessària per a l'estudi de la queixa.

Resposta dels òrgans afectats

El dia 16 de novembre de 2022, aquesta Sindicatura va rebre la informació sol·licitada. L'escrit exposa les gestions que s'han fet respecte de la qüestió plantejada.

CONSIDERACIONS

1. Avaria de les escales mecàniques i gestions fetes

L'Àrea d'Ecologia Urbana informa que les escales mecàniques 012E Alguer 2 van patir una avaria de gran magnitud el 18 de juny de 2022. Aquesta mateixa data l'empresa mantenidora va obrir el comunicat d'avaría de llarga duració i l'Ajuntament en va tenir coneixement.

Es va analitzar conjuntament amb l'empresa mantenidora l'abast de l'avaría i es va comprovar el trencament del suport del rodament de la transmissió principal, el desplaçament del carril del guiatge dels graons i el trencament en un punt de la contrapetja de la totalitat dels graons.

Es va determinar l'abast dels treballs necessaris per reparar la infraestructura. Aquesta actuació requeria diversos mesos per obtenir els recanvis necessaris dels elements que no es podien reparar, per extreure les peces danyades i per executar els treballs de reparació necessaris al grup tractor i als carrils i graons.

Es va valorar l'abast del treball i es van estimar les possibles afectacions que es podrien generar amb el desmuntatge de les escales mecàniques per a la reparació.

L'empresa mantenidora té l'obligació contractual de fer, com a mínim, un manteniment preventiu mensual a les instal·lacions. L'Ajuntament de Barcelona ha dut a terme les accions següents per auditar-ne el manteniment:

- Mensualment fa una inspecció visual de totes les escales mecàniques situades a l'espai públic per revisar-ne l'estat de funcionament i manteniment.
- S'ha fet seguiment del funcionament de la infraestructura revisant les llistes de verificació dels manteniments preventius i a través de la plataforma de telecontrol.
- Amb cada canvi d'expedient del contracte de manteniment, es contracta una auditoria externa per part d'una entitat d'inspecció i control per avaluar i documentar l'estat de manteniment de les escales mecàniques.

- Cada mes l'Ajuntament també fa auditories de manteniment a les escales mecàniques que han presentat més problemes dins un mateix contracte de manteniment, però no ha estat el cas d'aquestes escales fins al moment de l'avaria.

2. Avaries recurrents de les escales mecàniques a la ciutat

Les escales mecàniques del carrer de l'Alguer es van inaugurar l'any 1997, al barri del Carmel, un dels més costeruts de la ciutat i d'orografia més complexa. Aquestes escales, que connecten els carrers de Calderón de la Barca i de la Murtra a través del carrer de l'Alguer, fa 25 anys que estan instal·lades. Per tant, sembla comprensible que quan presenten problemes de funcionament sigui difícil, sinó impossible, la substitució dels elements espatllats, ja sigui perquè estan obsolets o descatalogats.

En aquest punt, és oportú recordar que, des de l'any 2018, aquesta Sindicatura ha rebut queixes de diferents zones de la ciutat pel mal funcionament, avaries de llarga durada i manca de manteniment de les escales mecàniques o altres enginys situats a la via pública que faciliten l'accés als barris de la ciutat amb forts pendents, com és aquest cas.

Aquesta situació va donar lloc a una actuació d'ofici (18OF000017) per tal de conèixer i supervisar l'abast de la situació al conjunt de la ciutat. L'any 2018 ja es va considerar acreditada l'existència d'avaries recurrents i d'una durada excessiva en la reparació dels sistemes de remunta.

La Sindicatura, en data 4 de juliol de 2019, va emetre una resolució en què es recomanava a l'Àrea d'Ecologia, Urbanisme i Mobilitat que fes totes les actuacions de control i les previsions que fossin necessàries per tal d'assegurar, en la mesura del possible, el funcionament correcte dels equips de remunta a l'espai urbà i la seva reparació àgil quan fos procedent.

En data 17 de maig de 2021, la Sindicatura de Greuges va emetre una nova resolució sobre aquest mateix tema. Si bé l'Àrea d'Ecologia, Urbanisme i Mobilitat no va facilitar la informació sol·licitada, es va poder constatar que les instal·lacions mecàniques municipals seguien patint avaries freqüents i de llarga durada, cosa que alterava la qualitat de vida dels veïns dels barris afectats.

No obstant això, en vista de la informació facilitada, resta palès que el consistori ha fet diverses accions destinades a atenuar les afectacions que el mal funcionament ha provocat i provoca a la ciutadania.

3. Actuacions previstes per solucionar el problema

El consistori informa que aquesta avaria s'ha generat dins el context que les tres escales mecàniques d'Alguer es troben en la recta final per a la seva substitució, ja planificada, amb l'aportació del finançament dels fons europeus.

En el moment de rebre la informació municipal s'estaven adjudicant les obres i s'esperava l'inici del contracte per substituir-les a principis de novembre de l'any 2022, amb la previsió que les noves escales mecàniques estiguessin en funcionament abans del mes d'abril del 2023.

Davant aquest escenari, la coincidència temporal entre la previsió de la reparació de les escales mecàniques i la previsió dels treballs per substituir-les per unes escales mecàniques noves van obligar els serveis tècnics municipals de l'Ajuntament de Barcelona a haver d'executar-ne directament la substitució. Les noves escales mecàniques milloraran la mobilitat del barri amb la incorporació d'un sistema de funcionament reversible a demanda en sentit de pujada i de baixada.

A aquesta Sindicatura de Greuges ens consta que els treballs per instal·lar les noves escales mecàniques ja s'han iniciat i el mes de març passat es van instal·lar dos dels tres trams que componen el conjunt de la infraestructura. La previsió és que els treballs estiguin enllestits aquest mes d'abril.

En el cas que ens ocupa, no podem obviar que el consistori ha fet les actuacions al seu abast destinades a controlar el bon funcionament de les escales. Tanmateix, la seva substitució ha estat l'opció més aconsellable atesa l'obsolescència de la infraestructura després de 25 anys d'ús.

Cal destacar que l'Ajuntament de Barcelona va rebre la quantitat de 74,8 milions d'euros del fons Next Generation de la Unió Europea per finançar projectes amb un calendari definit per executar-se fins al 2023. Entre els projectes per finançar amb aquests fons hi havia la substitució de les escales mecàniques del carrer de l'Alguer, per facilitar la mobilitat a peu per la ciutat.

4. Impacte en el dret a la mobilitat i el dret a l'accessibilitat

No podem desconèixer **la importància que té el bon funcionament de les escales mecàniques en barris d'accés difícil**. Aquest funcionament esdevé essencial per a les **persones grans o per a les persones que tenen dificultats de mobilitat**. Per tant, és imprescindible disposar de les infraestructures necessàries perquè totes les persones, sigui quina sigui la seva edat i condició física, tinguin garantida l'accessibilitat a tots els espais públics de la ciutat.

Els perjudicis ocasionats davant les avaries i la durada de la reparació provoquen limitacions dels drets de les persones més vulnerables a moure's i desplaçar-se i, per tant, a gaudir del seu entorn i a proveir-se dels serveis i béns més bàsics, com ara la compra diària i l'assistència sanitària no urgent.

Una barrera arquitectònica, com en aquest cas, és un obstacle a la plena integració d'aquestes persones. Per aquesta raó, vetllar per un funcionament correcte és un mandat que l'article 9.2 de la Constitució espanyola imposa a tots els poders públics.

Convé recordar que l'article 8 de la Llei 13/2014, de 30 de novembre, d'accessibilitat, estableix que els espais públics urbans existents s'han d'anar adaptant segons les determinacions del Pla municipal d'accessibilitat elaborat per l'ens local, i en tots els casos les intervencions que s'hi facin han de complir els ajustos raonables i els terminis establerts per aquesta llei. L'article 37.1 del mateix text legal estableix que les administracions han de mantenir en correcte estat els elements que en garanteixen l'accessibilitat, d'acord amb la normativa, i han de disposar d'un pla de manteniment de l'accessibilitat.

Els **principis de bona administració i d'eficàcia** dels serveis públics es recullen a l'article 41 de la Carta de drets fonamentals de la Unió Europea, als articles 9.3 i 103 de la Constitució espanyola, i a l'article 3 de la Llei 40/2015, d'1 d'octubre, del règim jurídic del sector públic administratiu comú. Aquests drets impliquen disposar d'una administració que presti el màxim nombre de serveis amb els millors estàndards de qualitat, respectant els drets i interessos legítims de la ciutadania, i que sigui capaç de resoldre els problemes de manera àgil i eficaç.

Així mateix, la Carta europea de salvaguarda dels drets humans a la ciutat, aprovada l'any 2000, esmenta en l'article XXIII, amb referència a l'eficàcia dels serveis públics com a indicatiu d'una bona administració, que les autoritats locals han de garantir l'eficàcia dels serveis públics i la seva adaptació a les necessitats de les persones usuàries.

DECISIÓ

D'acord amb el que disposen l'article 143 de la Carta Municipal de Barcelona i el Reglament que regula la Sindicatura de Greuges de Barcelona, aquesta institució té com a missió valorar si s'ha produït un greuge. Considerats els fets i les normes aplicables, conclou que, en aquest cas, l'actuació de l'**Àrea d'Ecologia, Urbanisme, Infraestructures i Mobilitat ha estat eficaç perquè ha fet les actuacions al seu abast per garantir el bon funcionament dels equips de remunta, i ha optat, finalment, per substituir-los.**

Aquesta resolució es comunicarà a l'òrgan municipal competent, se'n donarà compte al Plenari del Consell Municipal en l'informe anual reglamentari i s'informarà la persona interessada del seu contingut.